

Janet Lewis

LA DONA D'EN
MARTIN GUERRE

*Traducció de
Marta Pera Cucurell*

El cercle *de VIENA*

Primera edició: octubre del 2014
Títol original: *The Wife of Martin Guerre*
© Janet Lewis
© de la traducció: Marta Pera Cucurell
© de les característiques d'aquesta edició:
Viena Edicions
Tuset 13 - 08006 Barcelona
viena@vienaeditorial.com
www.vienaeditorial.com
ISBN: 978-84-8330-806-6
Dipòsit legal: B 22057-2014
Disseny de la col·lecció: Malaidea
Fotocomposició: Alfa
Impressió i enquadernació: Reinbook

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transmissió d'aquesta obra només pot ser realitzada
amb l'autorització dels seus titulars,
llevat de l'excepció prevista per la llei.
Dirigiu-vos a CEDRO (www.cedro.org)
si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra.

1.

Artigues

Un matí de gener del 1539 es va celebrar un casament al poble d'Artigues.

Aquella nit, les dues criatures que s'havien esposat l'una a l'altra jeien al llit a casa del pare del nuvi. Eren la Bertrande de Rols, d'onze anys, i en Martin Guerre, que no era pas gaire més gran, tots dos plançons de famílies pageses acabalades, tan antigues, tan feudals i tan orgulloses com qualsevol de les grans cases senyoriales de la Gascunya. La cambra era freda. A fora, la neu formava una capa fina sobre l'empedrat o, arraconada en munts estrets i no gaire alts a les cantonades de les cases, deixava el terra al descobert. Però més enllà s'estenia cap amunt formant grans llençols i dunes, cobrint les carenes i les valls boscoses, en direcció al cim de la Bacanera i la llarga serralada de Le Burat, i cap al sud, més enllà de la vall de Luchon, s'alçava la granítica Maladeta amortallada de glaç i de neu. Els passos cap a Espanya estaven sepultats sota la blancor. Els Pirineus s'havien convertit, durant l'estació de l'hivern, en un mur infranquejable. Els espanyols que eren en territori francès després de la

primera caiguda de neu forta, al setembre, s'hi havien hagut de quedar, i els francesos, contrabandistes o soldats o simples viatgers que es trobaven al cantó que no tocava del port de Benasc, havien estat condemnats a quedar-s'hi fins a la primavera. Els bens a la pleta, el bestiar a la cort, la llenya apilonada fins ben amunt, arrambada a la paret del mas... Els pobles de muntanya quedaven tancats en una ociositat i un aïllament forçats. Era una estació de lleure durant la qual anava bé celebrar noces.

La Bertrande no havia parlat amb en Martin mai de la vida fins aquell matí, tot i que l'havia vist sovint. De fet, fins a la vigília no havia sabut que s'havia arranjat el matrimoni. Aquell matí s'havia agenollat amb en Martin davant del pare d'ell i després havia caminat amb ell per la neu, tota mudada amb una capa vermella nova, assistida per molts parents i amics i pel so dels violins fins a l'església d'Artigues, on s'havia celebrat la cerimònia del matrimoni. A ella li havia semblat una cosa tan solemne com la primera comunió.

En acabat, encara amb la música dels violins, que sonava tènue i penetrant en l'aire fred, havia anat a casa del seu marit, on un foc immens de tions de roure guarnit amb sanefes de parra crepitava a la llar de foc, i on la cuina, l'estança principal de la casa, estava parada amb taules improvisades fetes amb fustes llargues sobre cavallets. Al terra de pedra hi havien escampat recentment una mena d'estora de branquillons d'alzina. Els costats i

el cul dels perols d'aram emetien esclats vermells pel reflex de les flames, i l'aire feia una olor intensa de carn rostint-se i de vi acabat d'abocar. Sota els peus es fonia la neu dels esclops i es filtrava sota els branquillons d'alzina trepitjats. Una flaire d'humanitat i de llana calenta i humida es barrejava amb les aromes del menjar i la cambra semblava increïblement sorollosa per les converses dels convidats.

Era un esdeveniment alegre, important. Tothom estava intensament content, però ningú no dedicava gaire atenció a la petita núvia. Després dels primers compliments i abraçades, es va asseure al costat de sa mare a la llarga taula i es va menjar tot el que la mare li va servir de les grans plates. De tant en tant sentia el braç càlid de la mare que se li posava, furtiu, al voltant de les espatlles, i per un moment se sentia premuda contra el pit orgullós i tranquil·litzador de la mare, però a mesura que avançava la festa, la mare va anar concentrant l'atenció en la conversa del mossèn, que tenia assegut al davant, i en la del pare del nuvi, que seia al seu altre costat, i la Bertrande, ignorada enmig de tot aquest rebombori manifestament en honor seu, mirava tranquil·lament al seu voltant, i donava bocins de pa sec sucats amb greix al llanut gos pastor dels Pirineus, de cua llarga i cargolada, que li furgava la falda amb el musell des del seu lloc de sota la taula. Al cap d'una estona, quan els plats de sopa i rostits van cedir el pas a les castanyes cuites, el formatge, la mel

i la fruita seca, es va esquitllar del seu lloc i, silenciosament, va començar a explorar la sala.

Darrere de la taula on havia estat asseguda, els llits estaven arreglats, d'una punta a l'altra, amb les cortines de sarja groga tirades, de manera que cada una formava un apartament. La nena es va esmunyir passant a frec entre les cortines i les esques robustes dels festaires, acostant-se a poc a poc al racó de la cambra més proper, on es va plantar, repenjada en un armari alt, per contemplar l'escena. Al seu davant, la llar de foc ennegrida ocupava, pel cap baix, un terç de la paret, i la resplendor de les flames bellugadisses deixava els racons de banda i banda en una penombra confusa. Al mig de la paret de la dreta, però, hi va clissar una porta, i s'hi va anar dirigint a poc a poc. Va descobrir que donava a un corredor llarg i fred, amb portes que anaven a parar a rebosts i cambres per als pastors, i només estava il·luminat per una petita finestra amb els porticons de fusta tancats. Una altra persona procedent de la festa s'havia refugiat al corredor, i dedicava tot l'esforç a destravar els baldons dels porticons. Mig finestró es va obrir, de manera que un doll de llum de neu va entrar al corredor i en la claror va reconèixer en Martin. Ella va fer una passa endavant, indecisa, i en Martin, quan la va sentir, es va girar i va anar cap a ella, amb les mans esteses i una expressió de temor a la seva cara llarga i jove. No li agradava haver-se casat i, per tal d'expressar el seu disgust

amb relació a aquella qüestió, i també per demostrar el poder de la seva nova sobirania adquirida, va clavar un parell de mastegots forts a les orelles de la Bertrande, li va esgarrapar la cara i li va estirar els cabells, sense dir ni una paraula. Els plors de la nena van atreure una rescatadora, la germana de la seva mare, que va renyar el nuvi i es va emportar la núvia altre cop a la cuina, on es va quedar al costat de sa mare fins a l'hora en què la mare i la sogra la van portar a la cambra, l'habitació de l'altre costat de la cuina on hi havia el llit de l'amo, ara dedicat a les formalitats del casament.

Van despullar la Bertrande i la van abillar amb una camisa i una còfia de nit. Van fer entrar en Martin i el van abillar de manera semblant, i van posar els dos nens al llit, junts, davant de tots els presents. En deferència a l'extrema joventut de la parella nupcial, però, no van tirar les cortines de sarja i van deixar encesa una torxa subjectada a la paret.